

ASPECTE HRISTOLOGICE PREZENTE ÎN OPERA SFÂNTULUI IOAN GURĂ-DE-AUR

Drd. Ionuț MÎLCOMETE,

Facultatea de Teologie Ortodoxă *Ilarion V. Felea*, Universitatea *Aurel Vlaicu* din Arad,
ROMÂNIA

Email: ovidiuionutmilcomete@yahoo.com

Abstract

In this article I will try to outline some ideas about the christological foundation of the Church, found in the theological conception of St. John Chrysostom. Far from having the claim of achieving a golden presentation of Orthodox ecclesiology like Saint John, I will still try to outline certain aspects, being aware that Christ - the Head of the Church will fulfill and perfect my humble limits and weaknesses.

Keywords: Church; Saint John Chrysostom; sin; christological foundation of the Church; Logos; Orthodoxy; moral;

INTRODUCERE

Biserica lui Hristos, în concepția teologică a Sfântului Ioan Gură-de-Aur, este *spitalul sufletelor* și locul de vindecare al omului, al cărui *chip dumnezeiesc* a fost alterat (îmbolnăvit) în urma săvârșirii păcatului strămoșesc și al păcatelor ulterioare. În acest, Sfântul Părinte Ioan afirma cu privire la dimensiunea taumaturgică a Bisericii și a Sfințelor Taine, ca mijloace de însănătoșire a omului, următoarele: „*Biserica lui Dumnezeu este magazin duhovnicesc și spital al sufletelor, și de aceea trebuie să ne întoarcem la casa noastră ca și când am vizitat magazinul și am făcut multe cumpărături, și să ieșim din biserică, ca și cum am fi mers la spital, primind medicamentele potrivite pentru bolile pe care le avem.*”¹

De remarcat aici, faptul că *chipul lui Dumnezeu* din om, în virtutea căruia omul este înțeles ca o *icoană a lui Dumnezeu*, acest chip deci nu a fost distrus iremediabil, așa cum susține în mod greșit teologia catolică, ci doar s-a alterat în urma săvârșirii păcatului de către protopărinți în Rai, existând bineînțeles puțința de a se *vindeca* prin intermediul Sfințelor Taine, în cadrul Bisericii Ortodoxe.

1. HRISTOS ESTE CAPUL BISERICII

Hristos este capul Bisericii, iar pleroma credincioșilor alcătuiesc Trupul Bisericii adică Trupul lui Hristos. Fiecare om este ca un mădular indispensabil, pentru Biserică – Trupul mistic al lui Hristos. Astfel fiecare mădular are nevoie de celelalte pentru a viețui conform rațiunii cu care a fost adus la existență: „*Nu poți să spui că unul dintre membre poate singur să alcătuiască trupul, pe când altul nu poate. Pentru că toate sunt egale din privința aceasta, deoarece toate sunt (alcătuiesc împreună) un trup.*”² Explicând ceea ce afirmă Sfântul Apostol Pavel: „*Iar voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare (fiecare) în*

¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții* (Galați: Editura Egumenița, 2017), 11.

² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 55.

parte” (I Corinteni 12: 27), marele Hrisostom măturisește că prin acest lucru trebuie să înțelegem faptul că după cum capul și restul corpul alcătuiesc împreună trupul uman, tot așa și Hristos în calitate de Cap, formează alături de credincioșii Săi, Trupul Bisericii. Din această analogie, reiese foarte limpede unitatea organică dintre Hristos și Biserica Sa, precum și faptul că aceasta are un evident fundament hristologic, de nezdruccinat.

Asemănând viața omenească cuprinsă de nesiguranță și primejdii cu marea învolburată de furtună, Sfântul Ioan afirmă ca așa precum o corabie care plutește în larg va ajunge la liman doar dacă are un cârmaci bun, la fel și Biserica, mama noastră, ne va duce la limanul mântuirii, deoarece Îl are la cârmă pe Însuși Hristos: „Acolo, zice Sfântul Hrisostom, cârmaciul este om, în timp ce aici Cârmaciul este Hristos. Tocmai de aceea corabia se clatină, dar nu se scufundă. Cu siguranță, ar putea să plutească și în liniște, dar Cârmaciul n-a îngăduit, ca să vezi și răbdarea celor care plutesc, dar și să te încredințezi foarte bine de înțelepciunea Cârmaciului.”³ Cu alte cuvinte, Domnul ar putea foarte ușor să înlăture toate ispitele din viața celor ce vor să se mântuiască, dar dacă s-ar întâmpla astfel nu s-a mai mântui nimeni, conform Avvei Antonie cel Mare, care zicea faptul că „nimeni neispitit nu va putea să intre în Împărăția Cerurilor. Că ridică, zice, ispitele și nimeni nu este care să se mântuiască.”⁴

Hristos este Păstorul cel bun al turmei cuvântătoare a Bisericii (Ioan, 10), iar Apostolii și Preoții duc mai departe misiunea păstoririi turmei lui Hristos⁵. Această idee este întărită de Sfântul Ioan, zicând: „Unsprezece ucenici s-au luptat, și întreaga lume le-a stat împotriva, însă aceștia care s-au chinuit, au biruit, pe când aceia care s-au ridicat împotriva lor au pierit. Oile i-au biruit pe lupi! Ai văzut păstor care să trimită oile între lupi, încât nici prin fugă să nu poată să se salveze? Care păstor face aceasta? Hristos însă a făcut-o, ca să-ți arate că izbânzile nu s-au făcut după rânduiala firească. Pentru că Biserica este întărită mai mult decât cerul.”⁶ Prin această idee, Sfântul Ioan dorește să evidențieze faptul că nu trebuie să ne punem nădejdea în propriile puteri, sau în oameni, mai ales când este vorba despre actul mărturisirii creștine.

În acest sens, toată activitatea Sfinților Apostoli, concretizată în organizarea de Biserici locale creștine, propovăduirea Evangheliei și răbdarea necazurilor pentru Evanghelia Domnului, nu s-au realizat cu propria lor putere, ci cu puterea Domnului care lucra împreună cu ei, sau mai corect spus, lucra prin ei. Astfel, toate activitățile pe care le întreprindem în vederea propovăduirii numelui Domnului printre oameni, trebuie să le facem sub acoperământul smereniei, bineștiind faptul că noi, în calitate de *apostoli* (trimiși) ai lui Hristos trebuie să avem doar buna-dispoziție spre împlinirea voii Sale, El fiind de fapt Cel care lucrează în noi și prin noi, spre slava Sa veșnică.

Toți oamenii păgâni care vor crede în Hristos vor fi socotiți ulterior drept fii ai lui Dumnezeu, după har. În planul lui Dumnezeu cu lumea, venirea tuturor popoarelor păgâne la monoteismul mozaic, iar mai apoi, prin acesta, la creștinism, trebuia să se înfăptuiască prin intermediul poporului ales. În acest sens toate popoarele ar fi devenit parte organică din Trupul lui Hristos – Biserica. Nedorind însă să împlinească porunca lui Dumnezeu care le poruncise să nimicească popoarele păgâne „nu numai că n-au pierdut acele neamuri, ci s-au

³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 42.

⁴ *Patericul Egiptean* (Alba Iulia: Editura Episcopia Ortodoxă Română, 1994), 8.

⁵ Despre viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur referitoare la pastorația ortodoxă a se vedea ****Exigențe actuale ale pastorației și misiunii Bisericii – Modelul Sfântului Ioan Gură de Aur* (Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2016).

⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 43.

și amestecat întru ele, și către păgânătate de voie mergeau, și nu numai că pe aceia nu i-au făcut mai buni, ci și ei de la aceia mai răi s-au făcut.”⁷

Convertirea păgânilor la Hristos, este prefigurată de moabiteanca Rut (Rut 4: 10, 13). Aceasta, deși era săracă și de alt neam, a fost zărită de Booz, care văzând-o, n-a ținut cont de condiția ei socială, ci a luat-o de soție. La fel a făcut și Hristos, Și-a logodit Sieși Biserica drept Mireasă: „Întocmai și Hristos, deși a găsit Biserica de alt neam, adică idolatră și într-o stare jalnică, a făcut-o părtașă marilor Sale bunătăți. Dar așa cum Ruth n-ar fi avut parte de această căsătorie fericită dacă nu l-ar fi părăsit pe tatăl ei și nu s-ar fi rușinat de familia și de cei de un neam cu ea, și de țara și de rudeniile ei, la fel și Biserica noastră a fost iubită de Mirele ei pentru că a părăsit cugetarea păcătoasă a înaintașilor noștri,”⁸ după cum afirmă și Sfântul David: „Ascultă fiică și vezi, și pleacă urechea ta și uită pe poporul tău și casa părintelui tău, și va dori împăratul frumusețea ta, că acesta este domnul tău și te vei închina lui” (LXX. Psalmul 44: 11-12)⁹.

Prin moabiteanca Rut trebuie să înțelegem în chip simbolic Biserica provenită dintre neamuri. Dacă în mentalitatea evreiască vechi-testamentară greșită și insuficientă de altfel, doar iudeii puteau accede la mântuire, Domnul Hristos acceptând (ca Logos veșnic preexistent și încă neîntrupat, în timpul Vechiului Testament) ca din genealogia Sa să facă parte și o femeie păgână și de alt neam, prin aceasta a dorit să sublinieze caracterul universal al Evangheliei, mântuirii și Împărăției Sale.

2. KOINONIA BISERICII

Unitatea de simțire și de cuget a tuturor credincioșilor este realizată în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur prin *koinonia*, prin comuniunea rezultată din împărtășirea din același Sfânt Potir cu Trupul și Sângele lui Hristos: „Sunt multe lucrurile care ne unesc: o Masă obșteancă se găsește în fața noastră a tuturor; un Părinte ne-a născut pe toți, prin aceleași chinuri ale nașterii ne-am născut toți, din aceeași Băătură ni s-a dat tuturor; sau mai bine zis nu doar din aceeași Băătură, ci și din același Potir bem toți. Pentru că Părintele nostru, în dorința Lui de a ne arăta iubitori, a născocit și aceasta: să bem din același Potir; lucru care este trăsătura iubirii nemaiîntâlnite.”¹⁰

Biserica are așadar un evident temelie hristologic, fiind zidită pe fundamentul Jertfei Domnului, din care a rezultat și Taina Sfintei Euharistii. La Cincizecime a luat ființă Biserica în chip văzut, dar în chip nevăzut a luat ființă la Răstignirea Domnului pe Cruce. Atunci a fost momentul în care vina lui Adam și a Evei a fost ștearsă, momentul în care am fost împăcați cu Tatăl Ceresc și spălați de păcate prin Sângele Mielului. Prin urmare, Sfânta Împărtășanie este temelia Bisericii, apa cea vie din care bând, nu mai însetăm în veci. Tâlcuind versetul ioanic: „Ci unul din ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă” (Ioan 19: 34), Sfântul Ioan afirmă că „aceste două izvoare n-au apărut întâmplător; ci din ele două a fost alcătuită Biserica. Și lucrul acesta îl cunosc cei care se împărtășesc din Sfintele Taine, reînnoiți prin apă și hrăniți prin Sânge și Trup. De aici își primesc începutul Tainele, astfel încât, atunci când te apropii de Potirul înfricoșător, să vii ca și cum ai bea din această Coastă.”¹¹

⁷ Cuviosul Eftimie Zigabenu, Sfântul Nicodim Aghioritul, *Psaltirea – în tâlcuirile Sfinților Părinți* (Galați: Editura Egumenița/Editura Cartea Ortodoxă, 2018), 421.

⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 47.

⁹ *Psaltirea Sfântului Proroc David (LXX)*, Editura Colegiul Noul Studion, București, 2022, 69.

¹⁰ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 49-50.

¹¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 52-53.

Ideea de unitate și comuniune în Biserică, este sugerată de Sfântul ierarh astfel: „Biserica a apărut nu ca să fim despărțiți noi, cei care o alcătuim, ci ca să devină uniți cei despărțiți. Și faptele acestea le arată adunarea Bisericii.”¹² Trebuie să rămânem cu orice preț în Trupul mistic al Bisericii și să nu ieșim din cadrul vieții ei liturgice și sacramentale, după îndemnul aceluiași Hrisostom care, povățuindu-l pe un oarecare Evtropie, care disprețuia Biserica și o prigonea, îi scria zicând „Nu te îndepărta de Biserică, pentru că nu există nimic mai puternic. Nădejdea ta, mântuirea ta și scăparea ta sunt Biserica. Este mai înaltă și decât cerul și mai întinsă decât pământul.”¹³

Comentând versetul din Psalmi: „Auziți acestea toate neamurile, ascultați toți cei ce locuiți în lume: pământeni și fiii oamenilor, împreună bogatul și săracul” (Psalmi 48: 1), Sfântul Ioan scoate în evidență faptul că în Hristos și în Biserică, toți sunt una, credincioșii fiind egali înaintea lui Dumnezeu, nemaicontând slava lumească¹⁴ sau bogăția, ci doar viața virtuoasă: „Ai văzut noblețea Bisericii? Deoarece n-ai cum să nu recunoști că nu este noblețe atunci când Biserica nu-i separă pe ascultători după vrednicie, ci răspândește întreaga ei învățătură la fel și oferă aceeași masă (aceeași Masă Euharistică – Sfânta Împărtășanie) și bogatului și săracului?”¹⁵

Toate mădularele lui Hristos trebuie să aibă toate bunurile în comun. Din acest adevăr deducem faptul că în vederea întemeierii unei obști monahale sau a unei comunități creștine, în cadrul unei parohii, de exemplu, nu trebuie ca bogăția sau cinstea lumească să fie prilej de mândrie și de infatuare în cadrul relațiilor interumane dintre credincioșii care sunt chemați să devină un singur Trup mistic al Domnului.

Sfântul Ioan Gură-de-Aur subliniază de asemenea și valoarea pocăinței pentru sporirea în viața duhovnicească. așadar, prin pocăința concretizată în Taina Spovedaniei, revenim la starea harică pierdută. Trebuie precizat aici faptul că pocăința, ca medicament duhovnicesc și mijloc de a te apropia de Domnul, în vederea dobândirii odihnei Lui, pocăința deci, nu este specifică doar Postului Mare, când tot omul se primenește sufletește în vederea curățirii sufletești pentru Sfintele Paști, ci trebuie să fie *un mod permanent de a fi*.

Pocăința este o stare existențială pricinuitoare de smerenie care asigură totodată și sporirea duhovnicească. În alt context Sfântul Ioan Hrisostom explică și rațiunea pentru care Dumnezeu mustără păcatele oamenilor nu neapărat atunci când le fac, ci mai târziu, deoarece El, Marele Pedagog într-o duhovnicești știe faptul că dacă l-ar mustra pe omul pătimăș în timp ce el este cuprins încă de patimă, acesta din urmă ar deveni și mai răzvrătit.

CONCLUZII

În concluzie înțelegem faptul că Sfântul Ioan Hrisostom, vestind cunoștința cea mai presus de lumea aceasta prin *fulgerul cuvintelor* sale, a fost un îndrumător (un isagog am putea spune) în tainele dumnezeiești cele negrăite.¹⁶ Tot în legătură cu *dogma hristologică*

¹² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 54.

¹³ Sfântul Ioan Hrisostom. *Către Evtropie, care s-a despărțit de Biserică*, 6, PG 52, 402. apud. Arhimandrit Emiliano Simonopetrul. *Tâlcuri la Sfintele Slujbe* (Arad: Editura Sfântul Nectarie, 2009), 15.

¹⁴ Sfântul Simeon Noul Teolog. *Imnele iubirii dumnezeiești* (București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2017), 106: „Cine din cei ce Te cunosc pe Tine Doamne, va mai avea nevoie de slava lumii?” avea să mărturisească Sfântul Simeon.

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, 27.

¹⁶ *Mineitul lunii Ianuarie. Slujba Utreniei, Canonul întâi al Ierarhului, Cântarea a 5-a, stihira a 3-a*, (Alba Iulia: Editura Reîntregirea, 2005), 402

Sfântul mărturisea faptul că diavolul nu are putere asupra oamenilor, dacă aceștia împlinesc și întrupează în mod empiric Legea și poruncile lui Hristos, făcându-și în chip duhovnicesc inimile lor asemenea unor *table ale Legii* lui Hristos.¹⁷

A fost iubit de poporul cel binecredincios (care susținea ca mai bine ar fi ca „*să se întunece soarele, decât gura lui Ioan să tacă*”¹⁸) deoarece a fost un om providențial pentru timpul său și un stâlp neclintit al adevărului credinței¹⁹ cu ajutorul căruia Înțelepciunea lui Dumnezeu și-a întărit²⁰ Casa (Biserica), păzind-o neclintită și nevătămată de flecărelile ereticilor. Păzirea ortodoxiei Ecclesiei (adică păstrarea învățării corecte de credință și a moralei acesteia, chiar cu prețul vieții sale) pe care el a reușit să o realizeze cu ajutorul Domnului, a reprezentat de fapt păstrarea nealterată a învățării despre *fundamentul hristologic al Bisericii*.

BIBLIOGRAFIE

- [1] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015
- [2] Eftimie Zigabenu, Sfântul Nicodim Aghioritul, *Psaltirea – în tâlcuirile Sfinților Părinți*, Editura Egumenița/Editura Cartea Ortodoxă, Galați, 2018
- [3] Emilianos Simonopetritul, *Tâlcuiri la Sfintele Slujbe*, Editura Sfântul Nectarie, Arad, 2009
- [4] ****Exigențe actuale ale pastorației și misiunii Bisericii – Modelul Sfântului Ioan Gură de Aur*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2016
- [5] Ilarion V. Felea. *Cuvântări la Viețile Sfinților. Vol. I.*, Editura Accent Print, Suceava, 2016
- [6] Ioan Gură de Aur, *Biserica și Taina Sfintei Preoții*, Editura Egumenița, Galați, 2017
- [7] Ioan Gură de Aur. *Diavolul și magia*, Editura Panaghia, Vatra-Dornei, 2002
- [8] *Mineiul lunii Ianuarie*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia 2005
- [9] *Noul Testament cu Psalmii*, Editura IBMBOR, București, 2006
- [10] *Patericul Egiptean*, Editura Episcopia Ortodoxă Română, Alba Iulia, 1994
- [11] *Psaltirea Sfântului Proroc David (LXX)*, Editura Colegiul Noul Studion, București, 2022
- [12] Simeon Noul Teolog, *Imnele iubirii dumnezeiești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2017
- [13] *** *Viețile Sfinților pe luna Ianuarie*, (Ediție îngrijită de Arhim. Ioanichie Bălan), Editura Sfintei Mănăstiri Sihăstria, Vânători, 2005

¹⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur. *Diavolul și magia*. (Vatra Dornei: Editura Panaghia, 2002), 58

¹⁸ Preot Ilarion V. Felea. *Cuvântări la Viețile Sfinților. Vol. I.* (Suceava: Editura Accent Print, 2016), 188

¹⁹ *** *Viețile Sfinților pe luna Ianuarie*. (Vânători: Editura Sfintei Mănăstiri Sihăstria, 2005), 616

²⁰ Biserica a fost *zidită* de Hristos – Întemeietorul ei, dar la vreme de prigoană și erezie a fost *întărită* prin intermediul aleșilor Săi, dintre care unul a fost Sfântul Ioan Hrisostom.